

სოციალური და ჰუმანიტარული მეცნიერებები HUMANITY AND SOCIAL SCIENCES

პროექტზე დაფუძნებული სწავლების-როლი უმაღლესი განათლების
მიზნების მიღწევაში

მარიამ დარბაიძე

ბიოლოგიის დოქტორი, პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
ქ. თბილისი, სამღერეთის ქ. №5
+995 599 19 06 46

mariam.darbaidze@giu.edu.ge

ზურაბ მუშკუდიანი

ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი, პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
ქ. თბილისი, სამღერეთის ქ. №5
+995 599 80 06 04

zurab.mushkudiani@giu.edu.ge

ინგა გელაშვილი

ასოცირებული პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
ქ. თბილისი, სამღერეთის ქ. №5
+995 599 40 96 65

inga.gelashvili@giu.edu.ge

ხათუნა თაბაგარი

ეკონომიკის დოქტორი
ასისტენტ პროფესორი
საქართველოს საერთაშორისო უნივერსიტეტი ჯიუს
ქ. თბილისი, სამღერეთის ქ. №5
+995 591 45 24 43

khatuna.tabagari@giu.edu.ge

აბსტრაქტი

უმაღლესი განათლების შესახებ საქართველოს კანონის მიხედვით, უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ, სტუდენტმა შექმნილი ცოდნითა და უნარებით უნდა შეძლოს საზოგადოებაში ღირსეული ადგილის დამკვიდრება და საკუთარი შესაძლებლობების განვითარება. ეს კი გულისხმობს ისეთი სისტემური ცოდნის მიღებას, რომელიც მუდმივი ზრდა-განახლების უნარით ხასიათდება.

სტატიის მიზანია შეისწავლოს პროექტზე დაფუძნებული სწავლება, როგორც სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლების ეფექტური მიდგომა და მისი როლი უმაღლესი განათლების მიზნების მიღწევაში, გამოავლინოს ლექტორები რამდენად იყენებენ სწავლების თანამედროვე მეთოდებს, როგორია ეფექტურობა, გამოწვევები და მათი გადაწყვეტის გზები.

წინამდებარე სტატიაში გამოყენებულია კვლევის მეთოდები: უმაღლეს სასწავლებლებში ჩატარებული გამოკითხვა კითხვა-პასუხის რეჟიმში და რაოდენობრივი და თვისებრივი კვლევის მეთოდები.

კვლევის შედეგების მიხედვით ვლინდება, რომ აღნიშნული საგანმანათლებლო მიზანი ჯერ კიდევ მიუღწეველია უმაღლესი სასწავლებლებისათვის. სასწავლო პროცესზე დაკვირვებამ ცხადყო, რომ ლექტორები ან საერთოდ ვერ, ან ნაწილობრივ ახერხებენ სწავლების თანამედროვე მეთოდების გამოყენებას. ამასთან ერთად, ისინი ვერ უზრუნველყოფენ სტუდენტზე ორიენტირებული სასწავლო პროცესის ხელშეწყობას. ამ პრობლემის რამდენიმე მიზეზი შეიძლება არსებობდეს, თუმცა ერთ-ერთი მათგანია არასწორი სასწავლო მეთოდების შერჩევა და გამოყენება.

საკვანძო სიტყვები: პროექტზე დაფუძნებული სწავლება, უმაღლესი განათლება, სწავლების თანამედროვე მიდგომა, სტუდენტზე ორიენტირებული სწავლება

THE ROLE OF PROJECT-BASED LEARNING IN ACHIEVING THE GOALS OF HIGHER EDUCATION

Mariam Darbaidze

Doctor of Biology, Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995 599 19 06 46
mariam.darbaidze@giu.edu.ge

Zurab Mushkudiani

Doctor of Business Administration, Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995 599 80 06 04
zurab.mushkudiani@giu.edu.ge

Inga Gelashvili

Associate Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995 599 40 96 65
inga.gelashvili@giu.edu.ge

Khatuna Tabagari

Doctor of Economics, Assistant Professor
Georgian International University GIU
Samgereti Str 5, Tbilisi 0101 Georgia
+995 591 45 24 43
khatuna.tabagari@giu.edu.ge

Abstract

According to the Law of Georgia on Higher Education, after graduating from the university, the student should be able to establish a worthy place in society and develop his abilities with the acquired knowledge and skills. This means obtaining such systematic knowledge, which is characterized by the ability of constant growth and renewal.

The article aims to study project-based teaching, as an effective approach to student-centred teaching and its role in achieving the goals of higher education, to reveal the extent to which lecturers in higher education institutions use modern teaching methods, their effectiveness, challenges and ways to solve them.

The following research methods are used in this article: a question-and-answer survey conducted in higher education institutions and quantitative and qualitative research methods.

The research results showed that the mentioned educational goal is still unachievable for higher education institutions. Observation of the educational process made it clear that the lecturers are either completely unable or partially able to use modern teaching methods. At the same time, they fail to ensure the promotion of a student-centred learning process. There can be several reasons for this problem, but one of them is the selection and use of wrong teaching methods.

Keywords: project-based learning, higher education, modern teaching approach, student-centred learning.

შესავალი

უმაღლეს განათლებასთან დაკავშირებული საკითხები განხილვის მნიშვნელოვან საგანს წარმოადგენს თანამედროვე საზოგადოებაში. განათლების სფეროში მოღვაწე საზოგადოებას მუდმივად აქვს განათლების ხარისხის ამაღლების სურვილი, თუმცა, სამწუხაროდ, დროის გასვლასთან ერთად მისი ხარისხი კვლავ გამოწვევად რჩება. თანამედროვეობაში მოქმედი უმაღლესი სასწავლებლები უამრავ ინფორმაციას აწვდიან სტუდენტებს, მაგრამ ძალიან ცოტა თუ ახერხებს სწავლა-სწავლების პროცესის ისე წარმართვას, რომ სტუდენტებმა შეძლონ მიღებული ინფორმაციის მყარ, საფუძვლიან ცოდნად გარდაქმნა და ამ ცოდნის სხვადასხვა კონტექსტში ადეკვატურად გამოყენება. ნაშრომში წარმოდგენილი საკითხის აქტუალურობა განაპირობებს მის შესწავლას და კონსტრუქციული გადაწყვეტილებების ძიებას.

განათლების მიღება - ესაა გაცნობიერებული მიზნები, რომლებიც თავის მხრივ კონკრეტულ მიმართულებას უკვალავენ საგანმანათლებლო საქმიანობას. „უმაღლესი განათლების შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, საქართველოში უმაღლესი განათლების ძირითადი მიზნებია:

- ქართული და მსოფლიო კულტურის ღირებულებების ჩამოყალიბებისათვის ხელშეწყობა, დემოკრატიისა და ჰუმანიზმის იდეალებზე ორიენტაცია, რომლებიც აუცილებელია სამოქალაქო საზოგადოების არსებობისა და განვითარებისათვის;
- პიროვნების ინტერესებისა და შესაძლებლობების შესატყვისი უმაღლესი განათლების მიღების, კვალიფიკაციის ამაღლებისა და გადამზადების მოთხოვნილებათა დაკმაყოფილება;
- პიროვნული პოტენციალის რეალიზება, შემოქმედებითი უნარ-ჩვევების განვითარება, თანამედროვე მოთხოვნების შესატყვისი კომპეტენციის მქონე პირების მომზადება, შიდა და საგარეო შრომის ბაზარზე უმაღლესი განათლების მქონე პირთა კონკურენტუნარიანობის უზრუნველყოფა, სტუდენტთა და ფართო საზოგადოების მოთხოვნათა შესაბამისი მაღალი ხარისხის უმაღლესი განათლების შეთავაზება დაინტერესებული პირებისათვის;
- სახელმწიფოს განვითარებისა და საკუთრივ უმაღლესი განათლების სისტემის სიცოცხლისუნარიანობის უზრუნველსაყოფად ახალი სამეცნიერო პერსონალის მომზადება და გადამზადება, სამეცნიერო კვლევის პირობების შექმნა, უზრუნველყოფა და განვითარება;
- უმაღლესი საგანმანათლებლო დაწესებულებების სტუდენტთა და აკადემიური პერსონალის მობილობის წახალისება (საქართველოს პარლამენტი, 2004).

უმაღლესი განათლების მიზნების მიღწევის ერთ-ერთი ძირითადი საშუალებაა სწავლების თანამედროვე მეთოდების გამოყენება, რომლის მიზანია არა მხოლოდ დეკლარატიული ცოდნის გადაცემა, არამედ მიღებული ინფორმაციის ქმედით, დინამიურ და ფუნქციურ ცოდნად გარდაქმნა სტუდენტებისათვის. შესაბამისად, ლექტორებმა უნდა გააცნობიერონ, თუ როგორ დაუკავშირონ ყოველდღიური სასწავლო პროცესი სწავლების მეთოდებს. მათ უნდა შეძლონ სტუდენტებისათვის ისეთი ცოდნის გადაცემა, რომელსაც ისინი გაიაზრებენ, შეინარჩუნებენ და აქტიურად გამოიყენებენ ახალი ცოდნის შეძენისას. ამგვარი ცოდნის მიღება შესაძლებელია მხოლოდ გადრეკილი სწავლებით, რაც გულისხმობს შესასწავლი მასალის ეტაპობრივად და მრავალმხრივად დამუშავებას, ახალი თემების განსხვავებულ შინაარსობრივ კონტექსტში განხილვას, მიღებული ცოდნის განმტკიცებას და საგანთაშორისი კავშირების გამოვლენას.

სტატის მიზანია პასუხი გაეცეს კითხვებს, თუ რა კავშირი აქვს პროექტზე დაფუძნებული სწავლების გამოყენებას ლექციაზე უმაღლესი განათლების მიზნების მიღწევაში, როგორია მისი ეფექტურობა და როლი.

ძირითადი ნაწილი ლიტერატურის მიმოხილვა

არსებობს სწავლების 5 თეორია, ბიჰევიორიზმი, კოგნიტივიზმი, კონსტრუქტივიზმი, ჰუმანიზმი და კონექტივიზმი; მათგან სწავლების მნიშვნელოვან შედეგს იძლევა კონსტრუქტივიზმი, რომლის მიხედვითაც, სტუდენტი თავის გამცდილებაზე დაყრდნობით აგებს ცოდნას და იცის (ხვდება) თუ როგორ უნდა მოიქცეს სამომავლოდ ახალი გამოწვევის წინაშე აღმოჩენის შემთხვევაში (Zhou and Brown, 2015). ის გულისხმობს სტუდენტთა (ზრდასრულთა თვითრეგულირებას და თვითსწავლებას, მისი ჩამოყალიბებაში დიდი წვლილი მიუძღვით ლევ ვიგოტსკის და ჯან პიაჟეს (Waseem and Aslam, 2020).

სწავლა-სწავლების მრავალი მეთოდი არსებობს, რომლებიც ემყარება სამეცნიერო კვლევას. პრაგმატიკისტი, პროგრესივისტი, ფილოსოფოსი, ფსიქოლოგი, მასწავლებელი და სოციალური რეფორმატორი, ჯონ დიუი (John Dewey) ყურადღებას ამახვილებდა კეთებით სწავლებაზე, რომლის დროსაც სტუდენტები და, მათ შორის, მოსწავლეებიც შეძლებენ პრობლემის მოგვარებით ადვილად სწავლას, რომელიც ხელს უწყობს აზროვნების განვითარებას, დამოუკიდებელ მუშაობას, კრიტიკული მიდგომის ჩამოყალიბებას და ა. შ. (Williams, 2017).

პირველ რიგში, საგულისხმოა ის ფაქტი, რომ შედეგზე ორიენტირებული სწავლა/სწავლება სტუდენტებს შემდეგი კატეგორიის ცოდნით უზრუნველყოფს:

- მაღალი დონის სააზროვნო უნარების განვითარება
- პროფესიის შესაბამისი ცოდნისა და უნარების დაუფლება
- აკადემიური ღირებულებებისა და ეთიკის ძირითადი პრინციპების დაცვა
- კარიერული განვითარების ხელშეწყობა და დასაქმების ბაზართან თავსებადობა
- პიროვნული განვითარების ხელშეწყობა.

სწავლა-სწავლების პროცესის წარმატება მნიშვნელოვნადაა დამოკიდებულ ორ პირობაზე:

- ლექტორმა იცოდეს საგანი და ის თუ როგორ უნდა ასწავლოს
- და ჰქონდეს პროფესიული პრაქტიკა, რომელიც პროფესიონალურ ღირებულებებს ემყარება;

ამასთან, ეფექტიანი სწავლება მოითხოვს ლექტორის თეორიული ცოდნის გარდაქმნას ამოცანად, დავალებად, რომელიც დაინტერესებს სტუდენტს, უზრუნველყოფს წონასწორობას სტუდენტის წარმატებების მიღწევის შესაძლებლობებსა და მათთვის გამოწვევის შემცველ დავალებებში და სხვ. სწავლების რამდენიმე მეთოდი არსებობს, სახელდობრ, მოსმენით სწავლა, საუბრით სწავლა, კეთებით სწავლა და ესპერიმენტული სწავლა - ე. ი. პროექტზე დაფუძნებული სწავლა და სხვ. (კუბლაშვილი და მაღლაკელიძე, 2023).

პროექტზე დაფუძნებული სწავლება ლექციაზე

პროექტის მეთოდით სწავლა შეიძლება განიმარტოს, როგორც კონკრეტული პრობლემის გადაჭრის ან ინიციატივის განხორციელებისაკენ მიმართულ აქტივობათა ერთობლიობა; მსოფლიოს მრავალ ქვეყანაში ჩატარებული კვლევებით დასტურდება, რომ მან შეიძლება კონკრეტულად ხელი შეუწყოს თანამშრომლობას, არტეფაქტების, ტექნოლოგიური ხელსაწყოების გამოყენებას, ხელ უწყობს პრობლემაზე ორიენტირებულობას და გარკვეული სამეცნიერო პრაქტიკის შემუშავებას, როგორცაა კვლევის ჩატარებას, შედეგების პრეზენტაციას; თუმცა, აღმოჩნდა, რომ თავად ეს პროცესი არის კომპლექსური და ხანგრძლივადიანი (Markula and Aksela, 2022). პროექტზე დაფუძნებული სწავლების უპირატესობა იმაში მდგომარეობს, რომ სტუდენტები ეცნობიან ნამდვილ პრობლემებს, რომლებიც გადმოტანილია ცხოვრებიდან, სახელდობრ, ქალაქებიდან, ბიზნესებიდან, არასამთავრობო ორგანიზაციებიდან და სხვა ინსტიტუტებიდან, ეს მათ საშუალებას აძლევს მონახონ მისი დამლევის გზები არა მხოლოდ

ცალ-ცალკე, არამედ ერთად და გუნდურად; მას სამეცნიერო და უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლების დონეზე დადებითი გავლენა აქვს მსოფლიო მასშტაბით, განსაკუთრებით, აღსანიშნავია მაღალგანვითარებულ ქვეყნებში; ამასთან, თუ ის სხვადასხვა სასწავლო პროგრამასთანაა გაერთიანებული, სწავლების სტაბილურობას უზრუნველყოფს; საბაკალავრო სწავლების საფეხურზე პროექტზე დაფუძნებული სწავლება სტუდენტზე ორიენტირებულ სწავლას გულისხმობს, გუნდური მუშაობა კი მათ დამატებით სხვადასხვა უნარის გამომუშავებაში ეხმარება, მაგალითად, პრობლემის გადაწყვეტის სტაბილურობის შექმნაზე დაფუძნებულ უნარს, ასევე, უნარს რომელიც გააცნობს, ესტუმროს, წაახალისოს და ჩაერთოს სამყაროსთან ერთად; პროექტზე დაფუძნებული სწავლება ხელს უწყობს სტუდენტებს ორგანიზაციის შიგნით და მის გარეთ უცხო პირებთან თანამშრომლობას, სინერჯის შექმნას და შეთანხმებით მუშაობას (Wiek et al, 2014).

პროექტზე დაფუძნებული სწავლება ხელს უწყობს სტუდენტები ჩამოყალიბდნენ დამოუკიდებელ მოაზროვნეებად და სწავლაზე ორიენტირებულად (Le, 2018).

ის არსებითად განსხვავდება ტრადიციული ლექციისგან. პროექტზე დაფუძნებული სწავლება არის სწავლების ფორმა, რომლის დროსაც ლექტორები და სტუდენტები მიმართავენ ერთობლივად ფორმულირებულ თემას, პრობლემას, განსაზღვრავენ მიზანს, ადგენენ გეგმას, მონაწილეობენ დასახული მიზნის მისაღწევად შერჩეულ აქტივობებში და წარმოადგენენ ერთ საერთო პროდუქტს. PBL იძლევა შესაძლებლობას სასწავლო აქტივობები დაუკავშიროს ავთენტურ და ცხოვრებისეულ კონტექსტს, სტუდენტებს განუვითაროს მაღალი სააზროვნო უნარები და გაზარდოს სასწავლო პროცესში მათი ჩართულობა (Ebrahim et al., 2021).

ტრადიციული ლექციისგან განსხვავებით, პროექტზე დაფუძნებული სწავლა არის აქტიური, სტუდენტზე ორიენტირებული და ფართო არჩევანით. ეს მეთოდი მოითხოვს ლექტორებისგან და სტუდენტებისგან იყვნენ არა მხოლოდ წიგნიერები და ცოდნის კარგი მომხმარებლები, არამედ ცოდნის შემქმნელებიც. მნიშვნელოვანია ის ფაქტიც, რომ ლექტორის როლი ასეთ ლექციაზე არის არა ის, რომ იყოს მენტორი, არამედ ის მეგზურობს სტუდენტებს პრაქტიკას, ხოლო სტუდენტები თავად წარმართავენ ცოდნის შეძენის პროცესს, რაც მათ დამოუკიდებელ შემსწავლელებად აყალიბებს (Tortorella and Cauchick-Miguel, 2018).

ცხრილში 1 მოცემულია ტრადიციული და პროექტ ლექციის შედარება (Carter, 2016).

ტრადიციული ლექცია	PBL მიდგომა -ლექცია
<ul style="list-style-type: none"> • ლექტორზე ორიენტირებული; • ლექტორი ირჩევს თემებს, სწავლების მიმდინარეობის დინამიკას, ადგენს საუბრის წესებს; • ლექტორი - საგნის ექსპერტი; • ფოკუსირება ფაქტების გამეორებაზე, მასალის გაგების შესამოწმებლად ლექტორი იყენებს დახურულ კითხვებს, ასწორებს მცდარ პასუხებს და სთავაზობს სწორ ალტერნატივებს; • თანამშრომლობა აუდიტორიაში ითვლება თაღლითობად. • გარემო, რომელშიც ფასდება სწრაფი პასუხები; • კალმისა და ქაღალდის გამოყენებაზე დაფუძნებული აქტივობები; 	<ul style="list-style-type: none"> • სტუდენტზე ორიენტირებული; • სტუდენტები თავად გეგმავენ სასწავლო მიზნებს, ირჩევენ თემებს, აკეთებენ დასკვნებს; • ლექტორების ჩართულობა სასწავლო პროცესში მინიმალურია; • ლექტორი უზრუნველყოფს ლექციის პროცესში სტუდენტთა აქტიურ ჩართულობას, უფრო მეტდ უსმენს სტუდენტებს • ღია კითხვები გამოყენებულია სტუდენტთა მეტყველების, არგუმენტირებული მსჯელობის ხელშესაწყობად; • აუდიტორიაში შექმნილია თანამშრომლობითი გარემო,

<ul style="list-style-type: none"> • ლექტორებს შეზღუდული აქვთ საინფორმაციო რესურსების წვდომა; • ლექტორები აფასებენ სტუდენტებს; 	<p>სტუდენტები მუშაობენ ჯგუფებში; ეხმარებიან ერთმანეთს;</p> <ul style="list-style-type: none"> • სტუდენტები აფასებენ როგორც საკუთარ, ასევე პროექტის სხვა მონაწილეთა საქმიანობას;
--	--

ცხრილი 1. ტრადიციული და პროექტ-ლექციის შედარება.

მეტი დამაჯერებლობისათვის წინამდებარე კვლევაში განხილულია თუ რა უნარებს ავითარებს პროექტზე დაფუძნებული სწავლება და როგორ უკავშირდება ეს უნარები უმაღლესი განათლების მიზნებსა და ამოცანებს (იხ. ცხრილი 2) (Carter, 2016).

რა უნარებს ავითარებს პროექტზე დაფუძნებული სწავლება ლექციაზე	რა არის სტანდარტული მიზნები უმაღლეს სასწავლებლებში
<ul style="list-style-type: none"> • თეორიული ცოდნის პრაქტიკაში გამოყენების უნარი; • კრიტიკული აზროვნების უნარი; • პრობლემების გადაჭრის უნარი; • თანამშრომლობითი, გუნდური მუშაობის უნარი; • ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო და მედია უნარები; • კვლევის, ინფორმაციის სინთეზისა და შეფასების უნარი; • ერთ საგანში შეძენილი ცოდნისა და გამოცდილების სხვადასხვა შინაარსობრივ კონტექსტში გადატანა-გამოყენების უნარი; • საკუთარი სწავლების მართვისა და დროის მენეჯმენტის უნარი. 	<ul style="list-style-type: none"> • მყარი, დინამიური და ფუნქციური ცოდნის კონსტრუირება; • უნივერსიტეტში შეძენილი ცოდნისა და უნარების ცხოვრებისეული პრობლემების გადასაჭრელად გამოყენება; • საკუთარი და სხვისი საქმიანობის შეფასება; • იდეების გენერირებისა და პრობლემების გადაწყვეტის უნარი; • შეძენილი ცოდნის ტრანსფერი; • ისეთი მოქალაქის აღზრდა, რომელიც თანამედროვე სამყაროს გამოწვევებს უპასუხებს; • პიროვნების განვითარებაზე ორიენტირებული საგანმანათლებლო კონცეფცია.

ცხრილი 2. პროექტ-ლექციის განმავითარებელი უნარები და სტანდარტული მიზნები უმაღლეს სასწავლებლებში.

კვლევის მეთოდოლოგია

კვლევა ჩატარდა საქართველოს ტერიტორიაზე მოქმედ უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებში, კერძოდ, თბილისში, თელავში, ქუთაისში და ბათუმში. კვლევის დროს დაიგეგმა ლექციაზე დასწრება, მისი მიმდინარეობისთვის თვალყურის დევნება, განსაკუთრებით,

ყოველივე ზემოხსენებულის გათვალისწინებით **ლექციაზე დაკვირვების ანალიზი** გაკეთდა შემდეგი კრიტერიუმების გათვალისწინებით:

- იმის დამადასტურებლად, ეხმარება თუ არა აუდიტორიაში განხორციელებული პროექტი სტუდენტებს საფუძვლიანი და დინამიური ცოდნის მიღებაში, რამდენად ითვალისწინებს და მიზანმიმართულად იყენებს ლექტორი სტუდენტთა არსებულ ცოდნასა და გამოცდილებას პროექტის მიზნისა განსაზღვრასა და შედეგებზე ორიენტირებულობა, ამასთანავე, აკვირდება თუ რამდენად სიღრმისეულად სწავლობენ საკითხს პროექტის გარშემო, იყენებენ თუ არა უახლეს ტექნოლოგიებს და რამდენად ხარისხიანად ადგენენ

პრეზენტაციას. ასევე, მნიშვნელოვანი გუნდური მუშაობის ნაწილი, თუ ლექტორი რამდენად უწყობს ხელს სტუდენტებს ინდივიდუალური და გუნდური მუშაობის პროცესში, რაც როგორც ლექტორს ისე სტუდენტებსაც აძლევს ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რამდენად მიაღწიეს დასახულ მიზანს; პროექტზე მუშაობა ლექტორს ეხმარება განსაზღვროს, რომელი სტუდენტია პასიურად ჩართული და რა ზომებს უნდა მიმართოს რომ მისი შედეგებიც იყოს მიზანამიღწეული.

- იმის დამადასტურებლად, არის თუ არა ლექტორის მიერ დაგეგმილი და აუდიტორიაში განხორციელებული აქტივობები ფოკუსირებული ფუნქციური ცოდნის აგებაზე, დაკვირვების ქვეშ იყო ლექტორი, რათა გარკვეულიყო თუ რამდენად ახერხებდა იგი დაეკავშირებინა ცალკეული სტუდენტების მუშაობა პროექტის უშუალო მიზნებზე და რამდენად იყებნენ რესურსებს უნივერსიტეტის შიდა და გარე წყაროებიდან, რამდენად ეხმარებოდა ლექტორი სტუდენტებს გარე წყაროების მოზიდვაში და უცო პირებთან თანამშრომლობაში, რაც გამზადობას და დამოუკიდებლობას მათებს სტუდენტებს მუშაობის პროცესში და ამზადებს მათ ცხოვრებისეული და დასაქმების გამოწვევების დაძლევისათვის.
- იმის განსაზღვრად, რამდენად კონსტრუქციულია ლექტორის მიერ მიცემული უკუგება და შეფასება, მოწმდებოდა თუ რამდენად აკვირდებოდა ლექტორი სტუდენტთა საქმიანობას პროექტის მსვლელობისას და, აქედან გამომდინარე, აძლევდა თუ არა თითოეულს ინდივიდუალურ, კონკრეტულ უკუგებას. კვლევის საგანი იყო, ასევე, ის, თუ რამდენად აფიქრებდა მათ გამოყენებული სტრატეგიების ეფექტურობაზე, რაც ხელს შეუწყობდა სწავლის შედეგსა და განვითარებას.

ყურადღება მიექცა მის კრიტერიუმებს და შეფასებას თუ როგორი იყო

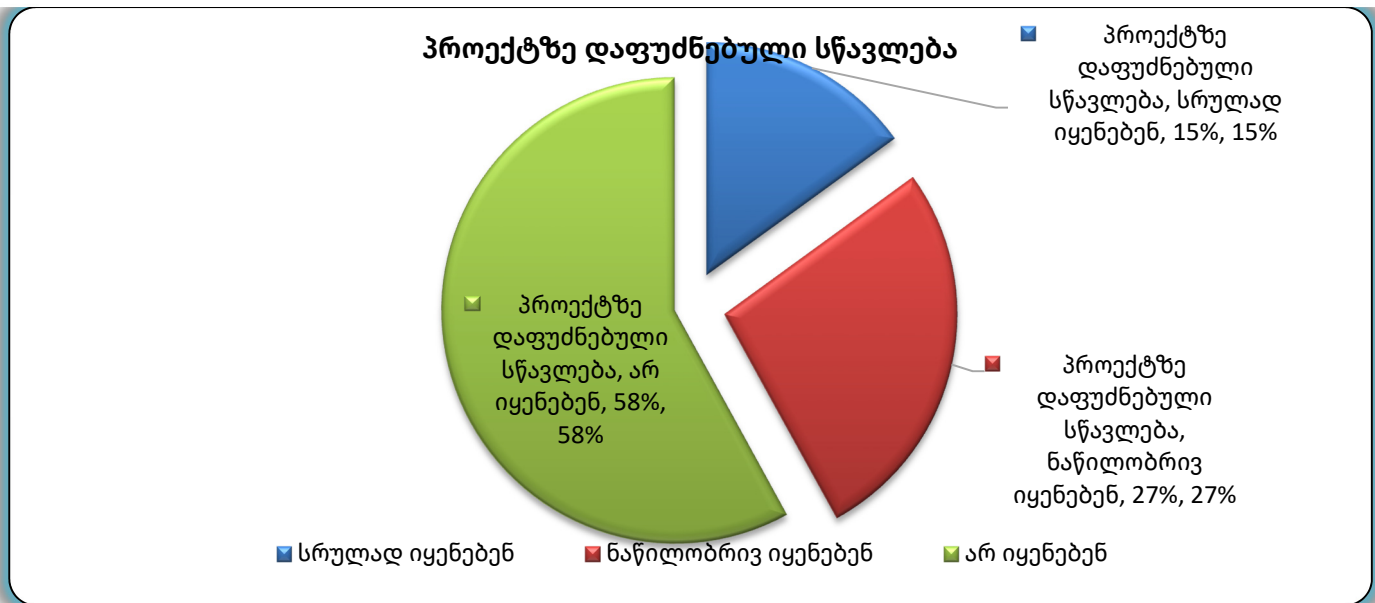
- სასწავლო პროექტის თემის აქტუალობა;
- პროექტის მიზანი და შედეგი;
- ინფორმაციის მოძიების ხარისხი საინფორმაციო ტექნოლოგიების გამოყენებით;
- დაგეგმილი აქტივობების თანმიმდევრულობა და დროის მართვა;
- შემოქმედებითობა და ორიგინალურობა;
- როგორი იყო გუნდური და ინდივიდუალური მუშაობის ხარისხი;
- იყენებდნენ თუ არა უნივერსიტეტის რესურსების გარდა მის გარეთ არსებულ რესურსებს.

აღნიშნულის გათვალისწინებით, შესაძლებელი ხდება განისაზღვროს ლექტორის ჩართულობა პროექტის მიმდინარეობისას, რამდენად მხარს უჭერს იგი პროექტზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდს და ამ შედეგებით რამდენად აღწევს უმაღლესი განათლების მიზნებს და ღირსეული მოქალაქის/მომავალი მეცნიერის ჩამოყალიბებას.

კვლევის შედეგი

დამუშავებულმა თვისებრივმა მონაცემებმა აჩვენა, რომ კვლევის ჩატარებისას შერჩეული უნივერსიტეტების აბსოლუტურ უმრავლესობაში პროექტზე დაფუძნებული სწავლების დაგეგმვისა და განხორციელების პროცესში ლექტორები ნაწილობრივ, ან საერთოდ არ იყენებდნენ სწავლების თანამედროვე მოთხოვნებს (იხ. ფიგურა 1) (წყარო: ჩატარებული კვლევა).

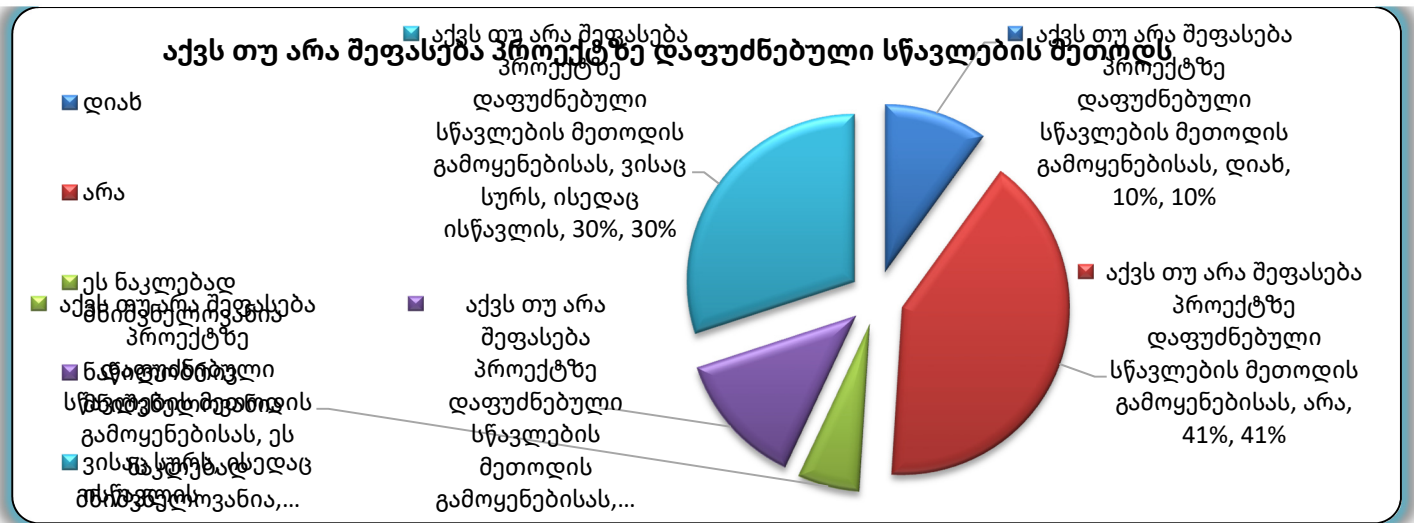
ფიგურა 1. პროექტზე დაფუძნებული სწავლების გამოყენების სიხშირე პროცენტულად თბილისში, ბათუმში, ქუთაისსა და თელავში რეგისტრირებულ უნივერსიტეტებში 2022 წელს.

ლექციის ჩატარებისას ლექტორთა მიერ შეთავაზებული აქტივობები ნაკლებად ან საერთოდ არ არის ორიენტირებული საფუძვლიანი და დინამიური ცოდნის მიღებაზე, რაც გამოიხატება იმით, რომ მათი უმეტესობა ძირითადად იზოლირებულად, ერთმანეთთან დაუკავშირებლად აკეთებინებენ სტუდენტებს აქტივობებს და არ უწყობს ხელს უნივერსიტეტის შიდა და გარე წყაროების მოძიებას, თანამშრომლობას და სხვ., რაც სტუდენტებს მიღებული ცოდნის ორგანიზებაში, მაღალი სააზროვნო უნარების განვითარებასა და აუდიტორიაში მიღებული ცოდნის ახალ სიტუაციებში გამოყენების უნარების ჩამოყალიბებაში დაეხმარება.

აღსანიშნავია ისიც, რომ ლექტორთა აბსოლუტური უმრავლესობა სტუდენტთა შეფასებისას არ ითვალისწინებს მათ განსხვავებულ შესაძლებლობებს, ცოდნის დონეს ან სწავლის სტილს, არამედ ყველა სტუდენტს ერთი და იმავე საზომით აფასებს. ამასთან ერთად, ისინი ან საერთოდ არ იძლევიან უკუკავშირს, ან მათ მიერ მიცემული უკუკავშირი არის ძალიან ზოგადი ფრაზებით გაჯერებული, რაც არ აძლევს სტუდენტებს იფორმაციას იმის შესახებ, თუ რა აქვს გასაუმჯობესებელი და რა გააუმჯობესეს. შეფასებისას, ასევე, არ იყენებენ კრიტერიუმთა ბადეს, შესაბამისად, რთულია იმის თქმა, ლექტორთა მიერ გაკეთებული შეფასება არის თუ არა მიზანმიმართული და ემსახურება თუ არა სწავლის პროცესის გაუმჯობესებას.

რაც შეეხება სწავლების სტრატეგიებს, ფაქტობრივად, უგულვებლყოფილია ამ კუთხით სტუდენტთა უნარების განვითარება. ლექტორები არ ასწავლიან მათ კონკრეტული სტრატეგიების გამოყენებას ამა თუ იმ დავალების შესრულებისას. ისინი სტუდენტებს არ ამახვილებინებენ ყურადღებას იმ ხერხებსა და საშუალებებზე, რაც მათ მიზნის მიღწევას გაუადვილებს და, ასევე მოამზადებდა თანამედროვე მოთხოვნების შესატყვისი კომპეტენციის მქონე პირებს. ეს კი ხელს უშლის სტუდენტთა დამოუკიდებელ შემსწავლელებად ჩამოყალიბებას,

ანალიზის შედეგად გამოვლენილი ძირითადი პრობლემატური საკითხები, რაც გამოიხატება იმაში, რომ თითქმის არც ერთი პროექტისთვის არ იყო გათვალისწინებული შეფასების სქემა, გაუგებარია საბოლოო ქულის გამოყვანის წესი და ინსტრუქცია (იხ. ფიგურა 2) (წყარო: ჩატარებული კვლევა).

ფიგურა 2. აქვს თუ არა შეფასება პროექტზე დაფუძნებული სწავლების მეთოდის გამოყენებისას, გამოკითვის შედეგები პროცენტულად, თბილისში, ბათუმში, ქუთაისსა და თელავში რეგისტრირებულ უნივერსიტეტებში 2022 წელს.

როგორც ჩატარებული კვლევის შედეგების ანალიზში აღვნიშნეთ, საქართველოს უმაღლეს სასწავლო დაწესებულებებში ჩატარებული ლექციები სტუდენტებისთვის მხოლოდ სტატიკური ცოდნის გადაცემას ემსახურება, რაც, ბუნებრივია, ვერ უზრუნველყოფს ხარისხიანი საუნივერსიტეტო განათლების მიღებას, პროექტზე დაფუძნებული სწავლების დადებითი შედეგების დადგომას და, შესაბამისად, უმაღლესი განათლების მიზნების მიღწევას.

დასკვნა

ამრიგად, შეიძლება ითქვას, რომ საგანმანათლებლო პროცესში პროექტებით სწავლების მეთოდის გამოყენება ეფექტური სტრატეგიაა ფუნქციური ცოდნის, ცხოვრებისეული უნარებისა და პოზიტიური დამოკიდებულებების განსავითარებლად, რადგან პროექტებით სწავლა არ არის პასიური ცოდნის შეძენის პროცესი, არამედ ის აფართოებს ვიწრო ჩარჩოებს და კომპლექსური ცოდნის მიღების საშუალებას იძლევა. აღნიშნული მეთოდით სწავლებისას სტუდენტებს მოქმედების მიზნებისა და მათი მიღწევის საშუალებების მთლიანი სპექტრი ეძლევათ, საიდანაც ისინი ირჩევენ მათთვის ყველაზე სასურველს და არგებენ საკუთარ შესაძლებლობებს, რაც ინდივიდუალურ/სტუდენტურ ორიენტირებულ სწავლებას უზრუნველყოფს.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შესაძლებელია შემდეგი რეკომენდაციები უნდა იყოს გათვალისწინებული:

- პროექტით სწავლის მეთოდი ორიენტირებულია სტუდენტების უნარების და შესაძლებლობების განვითარებაზე, ცოდნის გაღრმავებაზე რეალურ სამყაროში და არა ცოდნის გადაცემაზე;
- ხელს უწყობს შემოქმედებითი და სააზროვნო პროცესთა კოორდინირებულად განვითარებას და გამოყენებას; არსებული გამოწვევებისა და პრობლემების აქტიურ გამოკვლევას;
- ეს მეთოდი ცვლის ლექტორისა და სტუდენტების ურთიერთდამოკიდებულებას, მათ როლებს სწავლა-სწავლების პროცესში;

- პროექტ-ლექცია არ უარყოფს სწავლების ტრადიციულ ლექციას, არამედ აძლევს სტუდენტს არჩევანის გაკეთების შესაძლებლობას.

გამოყენებული ლიტერატურა

1. [1]Carter. (2016). <https://core.ac.uk/>. Retrieved from TRADITIONAL VS. PROJECT-BASED LEARNING: THE EFFECTS ON STUDENT PERFORMANCE AND MOTIVATION IN HONORS LEVEL MATHEMATICS COURSES: <https://core.ac.uk/download/pdf/58827247.pdf>
2. Ebrahim et al. (2021, August). Problem Based Learning and Traditional Method of Learning as Perceived by Secondary Technical Nursing Students. *International Journal of Novel Research in Healthcare and Nursing* , pp. 64-74.
3. Le. (2018). Project-based Learning in 21st Century: A Review of Dimensions for Implementation in University-level Teaching and Learning. *4th ICEAC International Conference on English Across Cultures* (pp. 230-241). Bali, Indonesia: Singaraja: Undiksha Press.
4. Markula and Aksela. (2022). The key characteristics of project-based learning: how teachers implement projects in K-12 science education. *Disciplinary and Interdisciplinary Science Education Research*, 3-17.
5. Tortorella and Cauchick-Miguel. (2018). Combining traditional teaching methods and PBL for teaching and learning of lean manufacturing. *IFAC PapersOnLine* (pp. 915-920). Valencia: The IFAC Publisher.
6. Waseem and Aslam. (2020). Educational Learning Theories & Their Implications in Modern Instructional Designs. *HPEJ*, 25-31.
7. Wiek et al. (2014). Integrating problem- and project-based learning into sustainability programs. A case study on the School of Sustainability at Arizona State University. *International Journal of Sustainability in Higher Education*, 431-449.
8. Williams. (2017). John Dewey in the 21st Century. *Journal of Inquiry & Action in Education*, 9(1), pp. 91-102. doi:<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1158258.pdf>
9. Zhou and Brown. (2015). *Educational Learning Theories: s: 2nd Edition*. Galileo. Retrieved from <https://oer.galileo.usg.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1000&context=education-textbooks>
10. კუბლაშვილი და მალაქელიძე. (2023). *სწავლა-საწვლეობა უმაღლესი განათლების საფეხურზე*. თბილისი: უნივერსალი.
11. საქართველოს პარლამენტი. (2004, დეკემბერი 21). *matsne.gov.ge*. Retrieved from <https://matsne.gov.ge/ka/document/view/32830?publication=101>